

SFS 1971: 437

Utkom från trycket
den 28 juni 1971

Rennäringslag;

given Sofiero den 18 juni 1971.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

Renskötselrätt m. m.

1 § Rätt att enligt denna lag begagna mark och vatten till underhåll för sig och sina renar (renskötselrätt) har den som är av samisk härkomst, om hans fader eller moder eller någon av hans far- eller morföräldrar haft renskötsel som stadigvarande yrke.

Adoptivbarns och dess barns rätt till renskötsel bedömes efter adoptantens härkomst samt dennes och hans föräldrars befattning med renskötsel.

Om särskilda skäl föreligger, kan länsstyrelsen medge person med samisk härkomst renskötselrätt, även i annat fall än som avses i första stycket.

2 § Den som ingår äktenskap med renskötselberättigad förvärvar renskötselrätt.

Upplöses äktenskapet genom äktenskapsskillnad eller dömes till återgång i äktenskapet, kan länsstyrelsen upphäva renskötselrätt som förvärvats enligt första stycket, om särskilda skäl föreligger.

3 § Renskötsel får bedrivas

1. hela året

i Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker dels ovanför odlingsgränsen, dels nedanför denna gräns på mark som tillhör staten (kronomark) och renbetesland där skogsrenskötsel av ålder bedrivs under våren, sommaren eller hösten,

på renbetesfjällen i Jämtlands län,

inom de områden i Jämtlands och Kopparbergs län som särskilt upplåtits till renbete,

2. den 1 oktober—den 30 april

i övriga delar av lappmarkerna nedanför odlingsgränsen,

inom sådana trakter utanför lappmarkerna och renbetesfjällen där renskötsel av ålder bedrivs vissa tider av året.

Med renbetesland förstås mark som vid avvitrningen förklarats utgöra renbetesland eller av ålder använts som sådant land. Med renbetesfjällen förstås de vid avvitrningen för samerna avsatta renbetesfjällen och de områden som sedermera upplåtits till utvidgning av dessa fjäll.

4 § Betestid enligt 3 § första stycket 2 kan av lantbruksnämnden förlängas, om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden eller av annat särskilt skäl.

5 § Om rätt att efter särskilt tillstånd driva renskötsel under hela året inom vissa områden nedanför lappmarksgränsen finns bestämmelser i 85—89 §§.

6 § För renskötseln finns samebyar.

Mark som anges i 3 § första stycket 1 fördelas mellan samebyar i särskilda byområden. Byområde kan omfatta även mark som anges i 3 § första stycket 2.

Om särskilda skäl föreligger, kan del av byområde vara gemensam för samebyar.

7 § Indelning i byområden göres av lantbruksnämnden.

Indelningen skall göras så, att områdena blir lämpade för sitt ändamål med hänsyn till betestillgång och övriga omständigheter.

8 § Med samebys betesområde förstås byområdet och övriga områden som samebyn begagnar för renskötsel.

Sameby

Ändamål och medlemmar m. m.

9 § Sameby har till ändamål att enligt denna lag för medlemmarnas gemensamma bästa ombesörja renskötseln inom byns betesområde.

Det åligger sameby särskilt att svara för att renskötseln drives på ekonomiskt bästa sätt och att utföra, underhålla och driva anläggningar som behövs för renskötseln.

Sameby får ej driva annan ekonomisk verksamhet än renskötsel.

10 § Sameby kan förvärva rättigheter och åtaga sig skyldigheter när registrering skett enligt 39 §.

Sameby företräder medlemmarna i frågor som rör renskötselrätten eller medlemmarnas gemensamma intressen inom rennäringen i övrigt.

11 § Medlem i sameby är

1. renskötselberättigad som deltar i renskötseln inom byns betesområde,

2. renskötselberättigad som har deltagit i renskötsel inom byns betesområde och haft detta som stadigvarande yrke samt ej övergått till annat huvudsakligt förvärvsarbete,

3. renskötselberättigad som är make eller hemmavarande barn till medlem som avses under 1 eller 2 eller som är efterlevande make eller underårigt barn till avliden sådan medlem.

12 § Sameby kan som medlem antaga annan renskötselberättigad än som anges i 11 §, om han avser att med egna renar driva renskötsel inom byns betesområde.

Vägras sökanden inträde som medlem, kan länsstyrelsen medge honom inträde, om särskilda skäl föreligger.

13 § Med renskötande medlem i sameby förstås medlem som själv eller genom sitt husfolk driver renskötsel med egna renar inom byns betesområde.

Renar som tillhör renskötande medlems husfolk anses i denna lag tillhöra den renskötande medlemmen.

14 § Renskötande medlems dödsbo får fortsätta den av medlemmen bedrivna renskötseln under tre år från dödsfallet. Är renskötselberättigad dödsbodelägare under 20 år, räknas tiden från det han fyller 20 år.

Renskötselrättens utövande

15 § Sameby får för medlemmarnas gemensamma behov begagna byns betesområde för renbete.

Lantbruksnämnden bestämmer det högsta antal renar som får hållas på bete inom byns betesområde.

Om det behövs för att bevara renbetet eller eljest främja renskötseln, kan lantbruksnämnden förordna om inskränkning i betesrätten.

16 § Sameby får inom byns betesområde utföra arbetshage eller annat stängsel för renarna, renslakteri eller annan anläggning som behövs för renskötseln.

Sameby eller medlem i byn får på utmark inom byns betesområde uppföra renvaktarstuga, kåta, förvaringsbod eller annan mindre byggnad som behövs för renskötseln.

Är anläggning som anges i första stycket avsedd för stadigvarande bruk, skall den förläggas till plats som anvisas av markens ägare. Detsamma gäller i fråga om byggnad som anges i andra stycket, om den skall uppföras för stadigvarande bruk nedanför odlingsgränsen eller utanför renbetesfjällen på annan mark än kronomark under statens omedelbara disposition eller mark som vid avvitrning utlagts till allmänningsskog.

Vill sameby eller, om byggnad skall uppföras av medlem i byn, denne icke godtaga anvisad plats, bestämmer lantbruksnämnden platsen.

17 § Behövs virke till anläggning eller byggnad som avses i 16 § första eller andra stycket, får skog avverkas på de delar av betesområdet som

hör till lappmarkerna eller renbetesfjällen. Inom samma delar av betesområdet får medlem i samebyn för eget behov taga bränsle och slöjdvirke.

Växande barrträd får avverkas endast efter anvisning av markens ägare eller brukare, om ej denne medger annat.

På sådan mark utanför lappmarkerna och renbetesfjällen som hör till samebys betesområde får byn eller medlem i byn för ändamål som anges i första stycket taga endast torra träd, vindfällen, skogsavfall, tall- och grantjur eller, för tillfälligt behov, på utmark växande lövträd.

18 § Medlem i sameby har rätt att inom byns betesområde på kronomark under statens omedelbara disposition eller mark som vid avvitrning utlagts till allmänningsskog taga virke till uppförande eller ombyggnad av familjebostad. Avverkning får ske endast efter anvisning av markägare.

19 § Medlem i sameby som tillfälligt uppehåller sig inom annan bys betesområde för renskiljning eller annat ändamål som har samband med renarnas skötsel får där taga bränsle för eget behov.

20 § Om det är oundgängligen nödvändigt för att skaffa foder till renarna, får sameby fälla lavbevuxna träd, i första hand torra eller oväxtliga träd, inom byns betesområde. Sådan avverkning skall om möjligt ske efter anvisning av markens ägare eller brukare.

21 § För skog som avverkas på kronomark under statens omedelbara disposition eller mark som vid avvitrning utlagts till allmänningsskog behöves ersättning ej lämnas. Detsamma gäller växande lövträd som eljest tages inom lappmarkerna eller på renbetesfjällen.

I andra fall än som avses i första stycket skall ersättning lämnas för rotvärdet av växande träd som tages. Kan överenskommelse ej uppnås om ersättningen, utser länsstyrelsen på begäran av part någon att söka förlika parterna.

22 § Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer kan för viss tid förbjuda avverkning enligt 17 eller 18 § av växande tall, gran eller björk, om det behövs för att bevara skogen eller för skogens återväxt.

23 § Sameby har rätt att flytta byns renar mellan skilda delar av byns betesområde.

24 § Flyttningssvägs sträckning fastställs av lantbruksnämnden, om sameby begär det eller fråga om sträckningen eljest uppkommer.

Föreligger särskilda skäl för ändring av fastställd eller eljest gällande flyttningssväg och kan ändringen ske utan väsentlig olägenhet för renskötseln, kan lantbruksnämnden förordna om ändring av vägens sträckning.

25 § Medlem i sameby får jaga och fiska på utmark inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där.

Första stycket äger motsvarande tillämpning på medlem i sameby som tillfälligt uppehåller sig inom annan samebys betesområde för renskiljning eller annat ändamål som har samband med renarnas skötsel. Han får dock jaga och fiska endast för sitt uppehälle.

Uppehåller sig björn, varg, järv eller lo bevisligen i trakten, får jakt efter sådant djur företagas på mark som anges i första stycket inom annan samebys betesområde, i den mån Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, tillåter det.

Renskötselrättens upphörande i vissa fall m. m.

26 § Konungen kan förordna om upphävande av renskötselrätten för visst markområde, när området behövs för ändamål som avses i 1 § lagen (1917: 189) om expropriation eller för annat ändamål av väsentlig betydelse från allmän synpunkt. För område som väsentligen är utan betydelse för renskötseln får sådant förordnande meddelas, när området behövs för allmänt ändamål.

Upphävande kan begränsas till att avse viss tid eller vissa i renskötselrätten ingående befogenheter.

27 § Meddelas förordnande enligt 26 §, kan Konungen föreskriva åtgärder för att motverka skada eller olägenhet för renskötseln.

28 § Medför upphävande av renskötselrätt skada eller olägenhet för renskötseln eller för sådan rätt till jakt eller fiske som avses i 25 §, utgår ersättning därför.

Ersättning för skada eller olägenhet som ej drabbar bestämd person tillfaller till hälften sameby som beröres av upphävandet och till hälften samefonden, om ej särskilda skäl föreligger.

29 § I fråga om upphävande av renskötselrätt och ersättning med anledning därav gäller, utöver bestämmelserna i 26—28 §§, i tillämpliga delar de allmänna bestämmelserna om expropriation av särskild rätt till fast egendom i lagen (1917: 189) om expropriation.

30 § Den som inom område som avses i 3 § 1 äger eller brukar mark där renskötsel bedrives får ej ändra användningen av marken på sätt som medför avsevärd olägenhet för renskötseln i annan mån än som följer av förordnande enligt 26 §.

Första stycket hindrar ej att mark användes i enlighet med fastställd stadsplan eller byggnadsplan eller för företag vars tillåtlighet skall prövas i särskild ordning.

31 § Sameby eller medlem i sameby får ej upplåta rättighet som ingår i renskötselrätten.

Sameby får dock åt den som har varit medlem i byn upplåta rätt att utan avgift till sitt husbehov jaga eller fiska på byns område enligt 25 §.

32 § På sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen får nyttjanderätt upplåtas endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln.

Avser upplåtelsen rätt till jakt eller fiske, kräves dessutom att upplåtelsen är förenlig med god jaktvård eller fiskevård och kan ske utan besvärande intrång i rätten till jakt eller fiske enligt 25 §. Upplåtelse av hela fisket i visst vatten får ske endast om samebyn medger det.

33 § Fråga om upplåtelse enligt 32 § prövas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

34 § Upplåtelse enligt 32 §, som ej avser tillgodogörande av naturtillgångar eller skogsavverkning, skall ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan samefonden och sameby som beröres av upplåtelsen enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

Avser upplåtelsen tillgodogörande av naturtillgångar, skall staten utge ersättning för den skada eller olägenhet för renskötseln som upplåtelsen medför. I fråga om fördelning av ersättning som ej utgår till bestämd person äger 28 § andra stycket motsvarande tillämpning.

Samebys förvaltning m. m.

Allmänna bestämmelser

35 § Om det är påkallat med hänsyn till vad som bestämts om högsta renantalet enligt 15 § andra stycket eller om det behövs för att främja renskötseln, kan sameby bestämma hur många renar medlem högst får inneha eller meddela andra föreskrifter om innehavet.

Föreskrifter enligt första stycket får ej ges sådant innehåll att renskötande medlems fortsatta verksamhet omöjliggöres eller väsentligt försvåras.

36 § Om sameby medger det, får inom byns betesområde hållas renar som tillhör annan än renskötande medlem i byn (skötesrenar). Fråga om sådant medgivande avgöres efter samråd med lantbruksnämnden.

Skötseln av skötesrenar handhas av samebyn.

37 § Sameby får endast om medlem medger det låta slakta dennes renar eller försälja vid slakt utvunna produkter.

Renmärkning ombesörjes av samebyn, om ej byn beslutar annat. Renägare får dock efter anmälan till byns styrelse själv märka sina renar.

Stadgar

38 § Sameby skall antaga stadgar för byn.

Stadgarna skall ange

1. samebys benämning,

2. den ort inom byns betesområde, där byns styrelse skall ha sitt säte,
3. antalet styrelseledamöter och revisorer, tiden för deras uppdrag och, om suppleanter skall finnas, motsvarande uppgifter beträffande dem,
4. samebyns räkenskapsår,
5. hur ofta ordinarie bystämma skall hållas och tiden för sådan stämma,
6. hur kallelse till bystämma skall ske och andra meddelanden till medlemmarna skall tillställas dem och när föreskrivna kallelseåtgärder senast skall vidtagas,
7. tid för betalning av debiterad förskottslikvid,
8. tid för betalning av belopp som enligt 44 § kommer samebyn eller renskötande medlem till godo,
9. vilka fonder byn skall ha, deras ändamål och hur avsättning till dem skall ske,
10. de närmare föreskrifter om renskötseln som behövs.

39 § Sameby och dess stadgar registreras hos länsstyrelsen i det län där byns styrelse enligt stadgarna skall ha sitt säte, om ej annat följer av 102 §. Innan stadgarna registrerats är de ej giltiga.

Länsstyrelsen prövar att stadgarna tillkommit i föreskriven ordning och att de ej innehåller något som strider mot lag eller författning.

Första och andra styckena gäller även vid ändring av stadgarna.

Ekonomiska förhållanden

40 § Kostnaderna för renskötseln fördelas mellan de renskötande medlemmarna efter reninnehavet.

Om samebyn beslutar det, får kostnad som ej avser alla renarna fördelas mellan ägarna till de renar på vilka kostnaden belöper i förhållande till innehavet av dessa renar. Sådant beslut får ej avse kostnad som uppkommit före beslutet.

41 § Renskötande medlem som lämnar renskötseln svarar ej för kostnader som belöper på tiden därefter. Motsvarande gäller ny renskötande medlem för tiden före det han börjar driva renskötsel.

42 § De renskötande medlemmarna har att förskottera de medel som behövs för renskötseln.

Styrelsen utdebiterar sådana medel på grundval av debiteringslängd. Utdebiteringen göres efter vad som är skäligt med hänsyn till medlems reninnehav och omfattningen av det arbete han och hans husfolk kan antagas komma att utföra för byn under räkenskapsåret.

I debiteringslängden skall anges det belopp som utdebiteras, vad som belöper på varje renskötande medlem och när betalning skall ske.

43 § Om tillgängliga medel ej förslår till betalning av klar och förfallen skuld för vilken samebyn svarar, skall styrelsen ofördröjligen utdebitera förskott enligt 42 §.

Försummar styrelsen vad som åligger den enligt första stycket, är ledamöterna solidariskt ansvariga för skulden. Är försummelsen uppenbar, skall länsstyrelsen på borgenärens yrkande förordna syssloman att debitera och uttaga erforderligt belopp. Syssloman har rätt att av samebyn uppbära arvode, som bestämmes av länsstyrelsen.

44 § Samebys kostnader för renskötseln fördelas slutligt mellan de renskötande medlemmarna för varje räkenskapsår. Vid kostnadsfördelningen bestämmes de belopp som renskötande medlem för räkenskapsåret skall utgå till byn eller mottaga av byn.

Slutlig kostnadsfördelning sker på grundval av avräkning som styrelsen har att upprätta enligt 53 § tredje stycket. Kostnaderna fördelas enligt vad som anges i 40 och 41 §§. Vid fördelningen gottskrives renskötande medlem erlagt förskott och värdet av arbete som han och hans husfolk utfört för byn. Samebyn bestämmer i förväg värde för dag eller timme av sådant arbete.

45 § Kan förskotts- eller slutlikvid som påförts renskötande medlem enligt 42—44 § ej uttagas hos honom, fördelas bristen mellan övriga renskötande medlemmar i förhållande till deras inbördes skyldighet att svara för likviden. Bristen utdebiteras genom debiteringslängd enligt 42 §. I den mån sådan likvid senare inbetalas, skall det influtna beloppet tillgodoräknas dem som täckt bristen i förhållande till vad de betalat.

Debiterad och till betalning förfallen likvid får uttagas enligt bestämmelserna i utsökningslagen (1877: 31 s. 1) om fordran, för vilken betalningsskyldighet ålagts genom dom som äger laga kraft, om ej besvärsmyndigheten i samband med besvärstalan förordnar annat.

46 § Sameby får ej upptaga lån som skall återbetalas senare än under nästkommande räkenskapsår, om ej amorteringsplan för lånets återbetalning har antagits av bystämma. Lånetiden får uppgå till högst tio år eller den längre tid för vilken statlig kreditgaranti för lånet kan ha beviljats.

Beslut om upptagande av lån enligt första stycket är giltigt endast om det på bystämma biträdes av minst två tredjedelar av det på stämman av renskötande medlemmar företrädda röstetalet och av flertalet sådana medlemmar i byn.

47 § Ersättning som tillfaller sameby enligt 28 eller 34 § eller eljest med anledning av intrång i renskötselrätten skall användas för att täcka byns utgifter under räkenskapsåret eller fonderas.

Styrelse

48 § För sameby skall finnas styrelse.

Styrelsen skall i överensstämmelse med medlemmarnas beslut, i den mån dessa ej strider mot lag eller samebys stadgar, leda renskötseln inom byns betesområde, ombesörja de gemensamma arbeten som be-

hövs för byn, tillse att medlemmarnas gemensamma intressen tillvaratas utan att någon medlem missgynnas, uttaga de medel som renskötande medlem är skyldig att erlægga och i övrigt handha byns angelägenheter.

Styrelsen företräder samebyn mot tredje man och för byns talan inför domstol och andra myndigheter.

49 § Styrelsen består av ordförande och ytterligare en eller flera ledamöter som utses på bystämma. Styrelseledamot skall vara myndig.

Styrelseledamot kan skiljas från sitt uppdrag före utgången av den tid för vilken han blivit utsedd.

Val av styrelse eller ändring i dess sammansättning skall anmälas till länsstyrelsen.

50 § Finns ej styrelse, kan länsstyrelsen på yrkande av någon vars rätt är beroende av att behörig styrelse finns förordna syssloman att handha byns angelägenheter och företräda byn såsom styrelse. Syssloman har rätt att av byn erhålla arvode som bestämmes av länsstyrelsen.

51 § Styrelsen sammanträder så ofta det behövs. Som styrelsens beslut gäller den mening varom de flesta röstande förenar sig. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden biträder.

Styrelseledamot får ej taga befattning med angelägenhet vari han har ett väsentligt intresse som strider mot samebyns.

52 § Styrelsen kan uppdraga åt särskild arbetsledare att under styrelsens inseende leda renskötseln.

Styrelsen kan bemyndiga särskild person att företräda samebyn, om ej annat beslutats. Sådant bemyndigande och återkallelse därav skall anmälas till länsstyrelsen.

53 § För varje räkenskapsår skall styrelsen i förvaltningsberättelse redovisa sin förvaltning. I förvaltningsberättelsen redogöres för verksamheten under räkenskapsåret och för byns ekonomiska ställning.

I berättelsen skall särskilt uppges

1. ägarna till de renar som under året hållits på byns betesområde och antalet renar för varje ägare,
2. årets utgifter för arbetskraft i renskötseln,
3. vad under året utbetalats i anledning av skador genom renar och vad i detta hänseende vid årets slut återstod att utkräva av annan sameby,
4. under året gjorda investeringar och sättet för deras finansiering,
5. samebyns övriga kostnader under året,
6. vilka belopp som under året influtit till och utbetalats från byns fonder,
7. under året inträffade ändringar i byns upplåning,
8. storleken av de förskott som utdebiterats enligt 42 eller 43 §,
9. samebyns övriga inkomster under året,
10. vilket belopp envar renskötande medlem påförts i bidrag till byns utgifter under året.

I berättelsen skall vidare ingå avräkning som för varje renskötande medlem utvisar det saldo för redovisningsåret som kommer samebyn eller medlemmen till godo.

54 § Minst en månad före den första ordinarie bystämman efter räkenskapsårets utgång skall styrelsen lämna förvaltningsberättelsen till revisor. Berättelsen skall vara underskriven av styrelsens samtliga ledamöter.

Revision

55 § Styrelsens förvaltning och räkenskaper skall årligen granskas av en eller flera revisorer. Revisor utses på bystämma.

Medlem, som hos styrelsen påkallar granskning av samebyns böcker, räkenskaper eller andra handlingar, har rätt att få del av dessa på lämpligt sätt.

56 § Revisor skall avge berättelse, som skall innehålla redogörelse för resultatet av hans granskning och uttalande huruvida anmärkning framställes eller ej i fråga om räkenskapernas förande eller förvaltningen i övrigt. Framställes anmärkning, skall anledningen till denna anges i berättelsen. Revisionsberättelse skall även innehålla särskilt uttalande huruvida ansvarsfrihet för styrelsen tillstyrkes eller ej.

57 § Revisionsberättelse skall lämnas till styrelsen senast två veckor före första ordinarie bystämman efter räkenskapsårets utgång.

Bystämman m. m.

58 § Medlems rätt att deltaga i handhavandet av samebyns angelägenheter utövas på bystämma.

Medlem som underlåtit att i rätt tid fullgöra sin betalningsskyldighet enligt denna lag gentemot byn får deltaga i förhandlingarna men har ej rösträtt innan han fullgjort sin skyldighet.

Medlem eller annan får icke, själv eller genom ombud eller som ombud för annan, deltaga i behandling av fråga vari han har ett väsentligt intresse som strider mot samebyns.

59 § I fråga om rösträtt och beslut på bystämma gäller, om ej annat följer av särskild bestämmelse i denna lag,

1. att varje myndig medlem har en röst i fråga som rör utseende av ordförande på bystämma eller av revisor, beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen eller ändring av sådan föreskrift i stadga som avses i 38 § andra stycket 1—6,

2. att i övriga frågor rösträtt tillkommer endast renskötande medlem, som därvid har en röst för varje påbörjat hundratal renar som enligt gällande renlängd innehas av honom,

3. att medlems rösträtt kan utövas genom annan medlem såsom ombud,

4. att ingen får för egen eller annans del rösta för sammanlagt mer än en femtedel av det på stämman företrädda röstetalet,

5. att den mening som erhållit det högsta röstetalet gäller som stämmans beslut,

6. att vid lika röstetal val avgöres genom lottning och i andra frågor den mening gäller som biträdes av de flesta röstande eller, om även antalet röstande är lika, av stämmans ordförande,

7. att beslut om ändring av stadgarna ej är giltigt, om det ej biträdes av minst två tredjedelar av det på stämman av renskötande medlemmar företrädda röstetalet och dessutom, såvitt gäller föreskrift som avses i 38 § andra stycket 1—6, av flertalet av byns myndiga medlemmar,

60 § Bystämman öppnas av den som styrelsen utser. Därefter utses ordförande.

Ordföranden skall upprätta och till godkännande av stämman framlägga en förteckning över närvarande medlemmar och ombud med uppgift om den rösträtt som tillkommer envar av dem. Sedan förteckningen enhälligt eller efter omröstning, företagen bland de renskötande medlemmarna på grundval av förteckningen, blivit godkänd med eller utan ändring, gäller den som röstlängd vid stämman.

Över beslut som fattas på stämman skall genom styrelsens försorg föras protokoll, som skall hållas tillgängligt för medlemmarna senast två veckor efter stämman.

61 § Förvaltningsberättelse och revisionsberättelse för det senaste räkenskapsåret skall framläggas på första ordinarie bystämma efter räkenskapsårets utgång. På stämman skall avgöras fråga om godkännande av styrelsens förslag till fördelning av kostnaderna för byns renskötsel och om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen.

Förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen skall under minst tio dagar före stämman hållas tillgängliga för medlemmarna.

62 § Byns medlemmar kallas till ordinarie bystämma av styrelsen,

Styrelsen kan kalla medlemmarna till extra bystämma.

Revisor kan begära att styrelsen skall kalla till extra bystämma, om hans granskning ger anledning därtill.

Om minst en femtedel av samtliga myndiga medlemmar eller det mindre antal som kan vara bestämt i stadgarna skriftligen begär det, skall styrelsen kalla till extra stämman.

Finns ej styrelse eller underlåter styrelsen att i föreskriven ordning kalla medlemmarna till ordinarie eller extra stämman, skall länsstyrelsen på anmälan av röstberättigad medlem eller revisor ofördröjligen utlysa stämman.

63 § I kallelse till bystämma skall anges tid och plats för stämman och de ärenden som skall förekomma på stämman.

64 § I fråga om skyldighet för styrelseledamot eller annan som ägt företräda samebyn eller för revisor eller medlem att ersätta skada som vållats byn, medlem eller tredje man och i fråga om talan om sådan ersätt-

ning tillämpas vad som för motsvarande fall är föreskrivet i fråga om ekonomisk förening.

SFS 1971: 437

Renarnas skötsel m. m.

65 § Vid renskötselns utövande skall skälig hänsyn tagas till andra intressen.

Renarna skall såvitt möjligt hindras från att komma utanför samebys betesområde eller att eljest vålla skada eller olägenhet.

Flyttning av renarna skall ske i samlade flockar. Väg skall tagas där minsta skada vållas. Vid flyttning skall tillses att renar icke lämnas kvar på område där renskötsel icke är tillåten. Flyttning som äger rum utanför samebys betesområde skall ske utan onödig tidsutdräkt.

66 § Räkning av samebys renar skall ske årligen vid ungefär samma tidpunkt. Om sameby begär det, kan lantbruksnämnden medge att räkningen får ske med större tidsmellanrum.

Lantbruksnämnden kan på begäran av renskötande medlem förordna om extra renräkning, om denne gör sannolikt att resultatet av räkning enligt första stycket är oriktigt och kostnaderna för den extra renräkningen ej är oskäligen i förhållande till den betydelse det kan ha för medlemmen att rättelse kommer till stånd.

67 § Kostnaden för renräkning enligt 66 § första stycket är en gemensam utgift för samebyn.

□ Kostnaden för extra renräkning fördelas mellan den som begärt räkningen och sameby efter vad lantbruksnämnden finner skäligt.

68 § På grundval av renräkning enligt 66 § första stycket skall renlängd upprättas. Fel i längden som påvisats vid extra renräkning skall genast rättas.

I renlängden skall upptagas ägarna till de renar som hålles på byns betesområde, det räknade eller uppskattade antalet renar för varje ägare och, om föreskrift meddelats om reninnehavet enligt 35 §, förhållande som är av betydelse för kontroll av att föreskriften efterföljts.

Bystämman fastställer renlängden och beslutar om rättelse däri.

69 § När renägares rättigheter eller skyldigheter enligt denna lag beror på antalet renar, har gällande renlängd vitsord, om det ej visas att ägarens reninnehav förändrats väsentligt sedan renlängden upprättades.

70 § Har främmande renar kommit in på samebys betesområde, skall de skiljas ut så snart det kan ske. Underrättelse om tid och plats för skiljningen skall i god tid dessförinnan lämnas till sameby till vilken renarna kan antagas höra. Sådan sameby är skyldig att avdela den arbetspersonal som behövs för skiljningen och för att återföra renarna.

Uteblir sameby som underrättats om skiljning och kan renarna ej återföras utan väsentlig olägenhet, får den by som ombesörjer skiljningen låta slakta renarna och försälja dem för ägarnas räkning.

Om ej annat avtalats, är den by till vilken renarna hör skyldig att utge ersättning för kostnaden för renarnas omhändertagande samt återförande eller slakt och försäljning.

71 § Uppehåller sig renar utanför renskötselområdet eller på mark inom detta område under tid då renskötsel icke får bedrivas där, kan länsstyrelsen på framställning av lantbruksnämnden eller markägare som därigenom lider skada eller olägenhet av någon betydelse förordna att renarna skall slaktas och säljas.

Är det känt till vilken sameby renarna hör, får förordnande enligt första stycket meddelas endast om samebyn underlåter att inom skälig tid efter anmaning taga hand om renarna.

Kostnaden för renarnas omhändertagande, slakt och försäljning skall uttagas ur köpeskillingen. Återstoden tillfaller renarnas ägare, om han är känd, och annars den eller de samebyar till vilka renarna kan antagas ha hört.

72 § Är renskötseln inom samebys betesområde bristfällig, skall lantbruksnämnden på begäran av medlem i byn eller annan vars rätt är beroende därav söka att träffa överenskommelse med byn om rättelse inom viss tid.

Kan överenskommelse ej träffas eller vidtages ej rättelse, kan länsstyrelsen efter anmälan av lantbruksnämnden förordna syssloman att omhändertaga renskötseln i byn och förvalta byns övriga ekonomiska angelägenheter.

Syssloman har rätt att av byn erhålla arvode som bestämmes av länsstyrelsen.

Renmärken

73 § Ren som föres på bete enligt denna lag skall vara märkt i öronen med renmärke som registrerats för renens ägare, om ej annat följer av 79—82 §.

Om renmärkes utformning meddelas bestämmelser av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Registrerat märke får användas för att märka renar endast vid renskötsel som bedrivs inom den sameby som anges i registreringsbeslutet.

74 § Fråga om registrering av renmärke prövas av länsstyrelsen i det län där byns styrelse har sitt säte. Register över renmärken föres hos länsstyrelsen.

Ansökan om registrering av renmärke göres skriftligen. Ansökningshandlingen skall innehålla uppgift om sökandens namn och hemvist och om den sameby där märket skall användas vid renskötsel. Vid ansökningshandlingen skall fogas avbildning av märket.

75 § Renmärke får ej registreras för annan renägare än den som är medlem i den sameby ansökningsavser eller som har rätt att ha skötesrenar där.

Renmärke får registreras för sameby.
Renägare får ej ha mer än ett märke registrerat.

SFS 1971: 437

76 § Renmärke av gemensam grundtyp för viss släkt eller släktgren (släktmärke) får ej utan särskilda skäl registreras för någon som ej tillhör slakten eller släktgrenen.

77 § Renmärke får registreras endast om det

1. tydligt skiljer sig från annat giltigt märke som får användas på renar med vilka sökandens renar kan sammanblandas,

2. har en form som såvitt möjligt skyddar mot olovlig ommärkning.

Utän hinder av första stycket 2 får släktmärke registreras med samtycke av sådan innehavare av äldre märke av samma grundtyp som kan ha olägenhet av registreringen.

78 § Den som genom avtal eller på annat sätt förvärvat rätt till annans registrerade renmärke får ej använda märket vid renmärkning förrän det registrerats för hans räkning.

79 § Länsstyrelsen skall avlysa registrerat renmärke

1. om märkeshavaren anmäler att han ej längre ämnar använda märket vid renmärkning,

2. om märket under tio år ej har använts vid renmärkning,

3. om märket efter flyttning av renar till annan sameby ej längre skall användas i någon hos länsstyrelsen registrerad sameby,

4. om märkeshavaren eller hans dödsbo ej längre har rätt att ha renar i sameby.

Avlyses märke efter anmälan enligt första stycket 1, får det behållas på redan märkt ren under tio år från dagen för avlysningen.

80 § Är två eller flera registrerade renmärken helt lika eller så lika att de lätt kan förväxlas eller genom ändring komma att överensstämma med varandra, kan länsstyrelsen på ansökan av sameby eller märkeshavare för vilken likheten medför olägenhet förordna att något eller några av märkena skall avlysas eller ändras.

Avlyses eller ändras märke, får det behållas oförändrat på redan märkt ren under tid som länsstyrelsen bestämmer.

Första och andra styckena äger tillämpning på avlyst märke som får behållas på ren enligt 79 § andra stycket och på avbrottsmärke enligt 81 §. I stället för avlysning skall dock föreskrivas förkortning av märkets giltighetstid.

81 § Byter märkt ren ägare, får ommärkning till den nye ägarens märke ske endast om styrelsen i den sameby där ommärkningen skall äga rum medger det. Lämnas ej sådant medgivande, kan renens märke för ses med avbrott för att skilja renen från andra renar med samma märke. För avbrottsmärkning fordras medgivande av styrelsen för den sameby där renen i fortsättningen skall hållas.

För ommärkning eller avbrottsmärkning av ren som förvärvats på annan grund än giftorätt, arv eller testamente fordras dessutom överlåtarens samtycke.

Ommärkning eller avbrottsmärkning får ske endast i närvaro av den som samebyns styrelse utser eller inför två vittnen.

Avbrottsmärke får behållas på ren högst tio år efter det styrelsens medgivande gavs.

82 § Dödsbo efter avliden renägare får begagna det renmärke som registrerats för den avlidne.

83 § Renkalv skall märkas med ägarens registrerade märke före utgången av det år då kalven fötts. Märkning får dock ske intill utgången av april nästföljande år, om märkningen ombesörjes av samebyn eller utföres i närvaro av någon som byns styrelse utser eller inför två vittnen.

Aven efter utgången av april får märkning ske, om samebyns styrelse medger det.

Om den som märker egna renar anträffar annans renko med omärkt kalv, bör han märka kalven med moderns märke. Är märket avbrottsmärke eller avlyst märke, skall i stället ägarens registrerade märke, om det är känt, åsättas kalven. Den som sålunda märkt annans kalv har rätt till gottgörelse av ägaren.

84 § Anträffas inom samebys betesområde ren som ej blivit märkt inom den i 83 § första stycket andra punkten angivna tiden och märkes ej renen enligt andra stycket i samma paragraf, skall den tagas om hand av samebyn och säljas levande eller slaktas och säljas. Köpeskillingen tillfaller samebyn.

Anträffas inom betesområdet ren med förfalskat, förstört eller okänt märke eller med märke som icke är rätt utformat, skall renen omhändertagas av samebyn för slakt och försäljning. Köpeskillingen tillfaller byn. Den som inom två år från försäljningsdagen styrker sig vara ägare till renen har rätt att av byn utfå ett belopp som motsvarar köpeskillingen med avdrag för kostnaden för renens omhändertagande, slakt och försäljning.

Koncessionsrenskötsel

85 § Den som är renskötselberättigad kan få tillstånd (koncession) att driva renskötsel i Norrbottens län nedanför lappmarksgränsen inom område där renskötsel av ålder förekommer under hela året. Koncession kan innefatta rätt att mottaga skötesrenar från ägare eller brukare av jordbruksfastighet inom koncessionsområdet.

Koncession får lämnas endast om fortsatt renskötsel inom området är till gagn för ortsbefolkningen och endast om den som söker koncession kan antagas komma att driva renskötseln på ett ändamålsenligt sätt.

Koncession meddelas för viss tid, högst tio år.

86 § För renskötseln inom koncessionsområde skall finnas sameby. Medlem i sådan sameby är koncessionshavaren, dennes make och hemmavarande barn, renskötselberättigad som biträder koncessionshavaren i renskötseln och ägare av skötesrenar inom koncessionsområdet.

Bestämmelserna om sameby och dess förvaltning gäller i tillämpliga delar i fråga om sameby för koncessionsrenskötsel. Skötesrenägare anses därvid som renskötande medlem. Koncessionshavaren leder under styrelsens inseende renskötelsen inom byn.

87 § Fråga om koncession prövas av lantbruksnämnden.

88 § I beslut varigenom koncession beviljas skall anges

1. koncessionsområdet,
2. flyttningvägs sträckning,
3. det högsta antal renar som får hållas inom koncessionsområdet,
4. om och till vilket antal koncessionshavaren får mottaga skötesrenar,
5. i vad mån koncessionshavaren har rätt att anlägga stängsel, uppföra byggnader och taga virke inom koncessionsområdet,
6. de villkor i övrigt under vilka renskötelsen får bedrivas.

89 § Har förutsättningarna för koncessionen ändrats, kan lantbruksnämnden återkalla koncessionen eller föreskriva nya villkor.

Ansvar, skadestånd och besvär m. m.

90 § Har ren orsakat skada

1. under tiden juni—augusti på åker, äng eller trädgård som är belägen ovanför odlingsgränsen eller på renbetesfjällen eller under tiden maj—september på åker, äng eller trädgård som är belägen inom annat område där renskötsel får bedrivas under hela året,
2. på mark inom renskötseområdet under tid då renskötsel ej får bedrivas där eller
3. på mark utanför renskötseområdet,

skall skadan ersättas av sameby inom vars byområde skadan har uppkommit eller som vid tiden för skadans uppkomst haft renar i trakten, om det ej visas att skadan ej orsakats av byns renar.

Avilar ersättningsskyldighet enligt första stycket flera samebyar, fördelas ansvarigheten lika mellan byarna inbördes. Kan det visas att renar från någon av byarna orsakat skadan, svarar den byn gentemot de övriga för hela skadan.

Har skada orsakats av renar från flera samebyar och kan ej utredas i vilken omfattning varje bys renar har del i skadan, fördelas ansvarigheten mellan byarna inbördes efter antalet renar från varje by som vid tiden för skadans uppkomst fanns i trakten och som ej stod under bevakning.

91 § Ersättning som sameby utgivit enligt 90 § får den kräva åter av den som varit vållande till skadan.

92 § Den rätt till ersättning för att ren blivit dödad eller skadad som enligt vad särskilt är föreskrivet eller enligt allmänna skadestandsregler kan tillkomma renens ägare skall i fall då ägaren är okänd tillfalla den sameby inom vars betesområde renen befann sig.

93 § När renar befinner sig inom betesområde där renskötsel då är tillåten, skall hund i trakten som ej användes i renskötseln hållas i band eller instängd, om ej länsstyrelsen medger annat. Detsamma gäller när renar flyttas, såvida hundens ägare i förväg underrättats om tiden för flyttningen.

Anträffas hund medan den jagar eller på annat sätt ofredar ren inom område där renskötsel då är tillåten, får hunden dödas av den som äger eller vårdar ren. Detsamma skall gälla om hund utan tillsyn anträffas omedelbart efter det att den på sådant område jagat eller på annat sätt ofredat ren.

Den som sålunda dödat hund är skyldig att anmäla förhållandet till polismyndigheten.

94 § Till böter dömes den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. avstänger fastställd eller eljest gällande flyttningsväg för renar eller vidtager åtgärd på eller invid vägen så att dess framkomlighet väsentligen försämras,

2. skrämmer eller på annat sätt ofredar renar som uppehåller sig på område där renskötsel då är tillåten,

3. obehörigen driver bort renar från område där renskötsel då är tillåten eller hindrar renar från att beta på sådant område,

4. bryter mot 73 § tredje stycket,

5. i andra fall än som avses i 81 eller 82 § vid märkning av egna renar använder renmärke som ej är registrerat för honom.

6. utför ommärkning eller avbrottsmärkning i strid mot 81 §,

7. märker renkalv i strid mot 83 § första eller andra stycket,

8. bryter mot 93 § första eller tredje stycket.

95 § Bryter medlem i sameby uppsåtligen eller av oaktsamhet mot 17—20 § eller mot föreskrift som meddelats med stöd av 22 § eller lämnar han uppsåtligen eller av oaktsamhet oriktig uppgift vid renräkning eller vid upprättande av renlängd dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

96 § Samebys styrelse är skyldig att i den omfattning som behövs låta samla ihop renar som hör till byn eller skilja ut ren från dessa, om polismyndighet eller kronofogdemyndighet begär det.

Fullgör ej styrelsen sådan skyldighet, kan myndigheten låta verkställa åtgärden på samebys bekostnad.

97 § Anser medlem i sameby att beslut som fattats av bystämman, av styrelsen enligt 42 § eller av syssloman enligt 43 eller 72 § ej tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller annan författning eller mot samebys stadgar eller kränker hans enskilda rätt, får han föra talan mot beslutet hos länsstyrelsen genom besvär.

Besvärshandlingen skall ha inkommit till länsstyrelsen inom två månader från beslutets dag. I fråga om besvär mot styrelsens eller sysslomans beslut räknas dock besvärstiden från den dag då medlemmen fick del av beslutet.

Beslut varigenom bystämmas beslut ändrats eller upphävts gäller även för medlem som ej fört talan mot beslutet.

98 § Talan mot beslut enligt denna lag av lantbruksnämnd föres genom besvär hos lantbruksstyrelsen.

Talan mot lantbruksstyrelsens beslut föres genom besvär hos Konungen.

99 § Talan mot beslut enligt denna lag av länsstyrelse föres genom besvär hos kammarrätten.

Mot länsstyrelsens beslut varigenom registrering av renmärke beviljats får dock talan ej föras.

100 § Angår beslut som länsstyrelse, lantbruksnämnd eller lantbruksstyrelsen meddelar enligt denna lag så många att avskrift av beslutet ej lämpligen kan tillställas envar av dem, skall beslutet sändas till samebyns styrelse som skall hålla beslutet tillgängligt för medlemmarna. Meddelande härom skall på statsverkets bekostnad intagas i en eller flera tidningar inom orten. Den som beslutet rör skall anses ha fått del av beslutet den dag då meddelandet först infördes i sådan tidning.

101 § Beslut som avses i 97 och 98 §§ samt 99 § första stycket länder till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres, om ej besvärsmyndigheten förordnar annat.

102 § Länsstyrelses och lantbruksnämnds åligganden enligt denna lag fullgöres såvitt avser Västernorrlands län av länsstyrelsen och lantbruksnämnden i Västerbottens län och såvitt avser Kopparbergs och Gävleborgs län av länsstyrelsen och lantbruksnämnden i Jämtlands län.

Skall byområde omfatta mark inom mer än ett av Norrbottens, Västerbottens eller Jämtlands län, göres indelning enligt 7 § av lantbruksnämnden i det län inom vilket huvuddelen skall ligga.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1971, då lagen (1928: 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige och lagen (1960: 144) om renmärken skall upphöra att gälla.

2. Vad i lag eller annan författning betecknas som områden som blivit anvisade till lapparnas uteslutande begagnande skall i stället avse sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och renbetesfjällen.

3. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

4. Lappby, som avses i lagen (1928: 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, ombildas i samband med nya lagens ikraftträdande till sameby. Intill dess samebyn och dess stadgar registrerats skall i fråga om kallelse till bystämma vad som i motsvarande hänseende gällt för lappbyn fortfarande tillämpas. I den mån det behövs kan Konungen för tiden intill dess registrering sålunda skett förordna att äldre bestämmelser även i övrigt skall tillämpas på byn i stället för nya lagens bestämmelser om sameby och dess förvaltning.

5. Märke som enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1960: 144) om renmärken tagits in i övergångsförteckning får behållas på därmed märkt ren intill den 1 juli 1975. På sådant märke äger 80 § den nya lagen motsvarande tillämpning.

6. Vad i nya lagen föreskrives om avlyst märke och avbrottsmärke gäller i tillämpliga delar sådant enligt äldre lag avlyst märke som behålles på därmed märkt ren och avbrottsmärke som tillkommit enligt äldre lag.

7. Har enligt 57 § lagen (1928: 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige tillstånd meddelats att driva renskötsel och omfattar tillståndet tid även efter nya lagens ikraftträdande, skall det anses som en enligt 85 § nya lagen meddelad koncession.

8. Talan mot sådant beslut enligt den nya lagen av länsstyrelse som meddelats före den 1 januari 1972 föres hos Konungen genom besvär.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Sofiero den 18 juni 1971.

GUSTAF ADOLF
(L. S.)

INGEMUND BENGTTSSON
(Jordbruksdepartementet)

